

tilstrækkelige naturvidenskabelige Kundskaber, og som vilde gaa i Gunnlaugssons Fodspor og ved given Lejlighed vilde undersøge enkelte mindre Dele af deres, dem saa

kjære Føde. I saa Fald vilde de naturligvis uden Vanskelighed faa Pengeunderstøttelse og anden Opmuntring fra Danmark,

Mindre Meddelelser.

Nye Ændringer i den politiske Geografi. Hele Evropa mødeser nu med spændt Forventning Udgangen af den nærværende Krig mellem Rusland og Tyrkiet og søger at gjøre sig Rede for, hvilke Ændringer der vil medføre paa Landkaartet over den tyrkisk-græske Halvø, eller om Rusland maaske vil søge som sin Del at vinde det tyrkiske Armenien og saaledes samle alle Armenierne under sit Herredømme. Det kan imidlertid vistnok ikke være af Vejen at henlede Opmærksomheden paa de mindre Ændringer, der anden Steds ere foretagne i Landenes politiske Inddelinger, men saa stilsfærdig, at de have undgaaet Almenhedens Iagttagelse. Hvad der nemlig i saa Henseende sker under Krige og voldsomme Omvæltninger, saa som i Italien 1859-70 og i Tyskland 1866-71, skal man nok vide at lægge Mærke til; men hvad der foretages under dyb Fred, bryder man sig i Reglen mindre om og tillægger det kun ringe Betydning.

Ifor Foraar blev det „selvstændige“ Hertugdømme *Lauenburg* ophævet som et særskilt Land; det blev indlemmet i Kongeriget Preussen og knyttet til Provinzen Schleswig-Holstein. Medens det saaledes har delt Skæbne med de mange tidligere opslugte Hertugdømmer (Jülich, Cleve og Berg o. s. v.), er en hidtil kun historisk og geografisk erkjendt Adskillelse bleven formelt gennemført. Kongeriget Preussen har nemlig i Aar faaet en Provins til, i det Provinzen Preussen er bleven delt i to: *Øst- og Vestpreussen*. Rimeligvis vil der om ikke lang Tid blive oprettet endnu en — saa at der i alt bliver 13 — i det Hovedstaden Berlin med den nærmeste Omegn skal udskilles fra Brandenburg og faa en særlig Stilling.

Langt vigtigere ere dog de Ændringer, der ere gennemførte i Kongerigets *Ungarns* administrative Inddelinger. Ifor blev i Transsilvanien de tidligere *sachsiske* „Stole“, d. v. s. de særskilte Forvaltningskredse for de spredte sachsiske Bygder, ophævede, og hele Landet delt i geografisk af-rundede Grevskaber („Comitater“) uden Hensyn til de nationale Ejendommeligheder og historiske Særrettigheder. En lignende Omlægning af nogle Grevskaber i Midt-Ungarn har i Aar gjort Ende paa Kumanernes og Jazygernes — to mindre, med Madjarerne beslægtede Folkestammer — hidtidige Særstilling. Der er nu ogsaa megen Tale om at gennemføre den længe nærede Plan om *Militærgrænsens* fuldstændige Opløsning og Indlemmelsen af den endnu tilbageværende vestlige Del i det tilgrænsende Kroatien og Slavonien, ligesom man allerede 1871 indlemmede den østlige Del, den saakaldte serbiske Grænse, i Ungarn og desuden et stort Stykke af den vestlige i Kroatien. Naar denne Plan bliver sat i Værk, vil altsaa Militærgrænsen, hvis ejendommelige, soldatermæssige Indretninger allerede ere afskaffede, kun have historisk Betydning, ligesom Tilfældet er med det saakaldte „Vojvodina“ eller „østrigsk Serbien“, der 1850 blev oprettet som et selvstændigt Kronland, men 1860 blev opløst og gjenforenet med Ungarn.

Endelig har man fra Sydafrika faaet Budskab om Udslettelsen af en tidligere uafhængig Stat, nemlig om den *Transvaalske Republiks* Indlemmelse i de britiske Besiddelser. Den strækker sig fra Limpopo-Floden imod Nord til Vaal-Floden imod Syd, imellem 22° og 28° 30' s. Br. samt 26° og 32° s. L., og har et Flademaal af 5000 □ Mile. Dens Indbyggertal

opgives til 40,000 Hvide og imellem 10 og 20 Gange saa mange Kafer og Betsjuanere. Baade Klima og Jordbund gjøre Landet til en værdifuld Besiddelse og give Nybyggerne mange Næringskilder; thi foruden frugtbart Agerland og ypperlige Græs-gange er der stor Rigdom paa Mineralier, især Guld, Kobber og Stenkul, og Adgang til indbringende Jagt paa Strudser og Elefanter. Den europæiske Bebyggelse er kun en Menneskealder gammel og skyldes hollandske „Boere“ (udtales „bur“ og svarer til det højtyske „Bauer“), som af Misnøje med den engelske Styrelse og fornemmelig med Slaveriets Afskaffelse 1838 fra Kapkolonien vare udvandrede til Natal, og som for helt at unddrage sig de engelske Myndigheder i Aaret 1842 drog over Vaal og grundlagde en Republik i Lighed med den lidt ældre og ligeledes hollandske „Oranje Fristat“ imellem Floderne Oranje og Vaal. De holdt sig her uafhængige, skjønt de vare uheldige i en Kamp mod de britiske Tropper (1848), og fik 1852 Englands Godkjendelse paa deres Frihed. Det samme opnaaede Oranje Fristaten et Par Aar senere; men i den sidste halve Snes Aar har den engelske Kolonistyrelse søgt at omslutte dem begge og udstrække sin Magt længer Nord paa. 1868 indlemmedes Basutoernes Land, Sydøst for Oranje Staten, og 1871 Vest Griqualand, Sydvest for samme, med dets rige Diamantmarker og de derved opblomstrende Nybygder. Ligeledes søgte England at afskære den transvaalske Republik fra Østkysten ved at gjøre Paastand paa hele Landstrækningen ved Delagoabugten (imellem 24° og 29° s. Br.), der hidtil regnedes at tilhøre Portugal og for et Par Aar siden tilkjendtes dette ved en Voldgiftsdom af den franske Republiks Præsident. Boerne havde nemlig i Sinds at bygge en Jærnvej fra Regeringens Sæde Pretoria (en By, der kun har 1000 Indb.) til Delagoabugten, for at faa et selvstændigt Udskibningssted for deres Varer. Men Pengene sloge ikke til; og de kom i Krig med Kaferne, gjennem hvis Land Jærnvejen skulde gaa. Da denne Krig førtes uheldigt fra Boernes Side, og da der desuden viste sig Tegn paa indre Opløsning i Republikken, greb den engelske Regering til og krævede, at Freden hurtig skulde gjenoprettes, for at ikke Kamplysten skulde strække sig til de andre Kaferstammer, og de engelske Koloniers Rolighed derved komme i Fare. Som det bedste Værn for fremtidig Fred og Sikkerhed foreslog den engelske Regering en Sammenslutning af alle de europæiske Kolonier i Sydafrika i Lighed med den Forbundsstat, som under Navnet „Dominion of Canada“ dannedes 1867 af de engelske Kolonier i Nordamerika, og som nu strækker sig fra Ny Foundland til britisk Columbia. Da Boerne afslog dette Tilbud, og da de ikke selv kunde sikre Freden, kundgjorde den engelske Regerings-Kommissær den 12te April i Pretoria Landets Indlemmelse; de tidligere indvandrede engelske Nybyggere (især i Guldminerne i det østlige Distrikt Lydenburg) og de indfødte, som trykkes haardt af Hollænderne, billigede strax Indlemmelsen. Selv af Hollænderne er en stor Del tilfreds med den fuldragne Kjendsgjærning, og ingen som helst Modstand er gjort imod de engelske Tropper. Da Planen om et Forbund allerede 1858 fremsattes i Oranje-Fristaten, vil ogsaa denne Stat rimeligvis blive knyttet til den engelske Krone, og Englands Herredømme vil saaledes være udstrakt over begge de hollandske Kolonier. Desuden har England for et Par

Aar siden besat Hvalfiskebugten paa Vestkysten af Afrika, omtrent paa 23° s. Br., og ifjor truffet Aftaler med Hottentotterne i store Namaqualand og de Nord herfor boende Damara-Stammer om at underkaste sig dets Overherredømme, der saaledes vil naa op til den portugisiske Koloni Benguelas Sydgrænse, Floden Cunene, paa 18° s. Br. Det regnes for givet, at England ligeledes vil søge at tilknytte den ovennævnte portugisiske Besiddelse ved Delagoabugten indtil Limpopo-Flodens Udløb, for at faa en passende Afrunding, og derved ville Sulukafferne blive bragte under evropæisk Indflydelse. — De evropæiske Besiddelser i Afrika kunne altsaa for Tiden deles i tre store Afdelinger: foruden de engelske ved Sydenden af Verdensdelen er der de portugisiske paa begge Sider Nord for de engelske, og endelig de franske, der bestaa af Senegambien og Algerien, og som maaske en Gang i Tiden ville blive knyttede sammen tværs over Sahara saaledes, at hele det nordvestlige Afrika bliver fransk.

Emil Elberling.

Nederlændernes Krig med Atjeh paa Sumatra. Det er nu 4 Aar siden, at Nederlænderne sendte den første Expedition til Riget Atjeh (hos os sædvanlig kaldet Atschin), der udgjør den nordlige Ende af den 8000 □ Mile store Ø Sumatra, og som hidtil ikke har været underkastet noget fremmed Herredømme, og det er snart 3 Aar siden, at det lykkedes den anden Expedition at indtage Sultanens „Kraton“; men endnu er Krigen ikke ført til Ende, skjønt en Troppemagt paa 9000 Mand stadig har staaet til Raadighed. Hvor meget Blod og hvor mange Penge det hele Forretagende allerede har kostet, ser jeg mig ikke i Stand til at meddele, men nogle enkelte Opgivelser ere dog oplysende nok. Den anden Expedition, som i Slutningen af November 1873 forlod Batavia, talte 13,000 Personer, hvoriblandt 350 Officerer og 8000 Soldater. Næsten alle Officererne og Halvdelen af Mandskabet vare Evropæere. Indtil Udgangen af Februar 1874, altsaa i tre Maaneder, havde disse sidste lidt af Tab af 380 døde og omtrent lige saa mange saarede, medens hele Expeditionen havde mistet 900 døde eller næsten 7 pCt. Omkostningerne ere af Kolonialministeren anslaaede til 2 Mill. Kroner om Maaneden saaledes, at Regeringen i Aar vil blive nødt til at kræve en Bevilling paa 21 Mill. Kr., og, hvis Forholdene ikke ere ændrede til næste Aar, en ny Bevilling paa 24 Mill. Kr.

Man maa derfor uvilkkaarlig spørge, hvad der er naaet ved alle disse Anstrængelser, og det samme Spørgsmaal blev i Maj Maaned d. A. af et Medlem af andet Kammer gjort Kolonialministeren. Ministerens Svar er ret interessant, da det særlig støtter sig paa Indberetninger fra Generalguvernøren, som nylig havde besøgt Atjeh. Denne udtaler sig nemlig saaledes: „Naar man er kommen til Ankers paa Oleh-Leh's Red, og naar man der ser den store Mængde Skibe, som læsse Gods, samt hele det travle Liv i Land, særlig om Aftenen, naar Gaderne ere oplyste, og Atjeherne flokke sig sammen, skal man have ondt ved at tro, at Landet er i Krigstilstand. Kinesernes talrige og gode Boliger vidne ogsaa om, at disse som Handelsfolk have Tillid til Varigheden af den hollandske Nedsættelse. De Atjehere, som ere blevne undertvungne, vise heller ikke mere Lyst til at slutte sig til deres krigsførende Brødre, da Forbindelsen med Nederlandene frembyder altfor store materielle Fordele. Mange af de Strækninger, som ere blevne ødelagte under Krigen, vedblive dog endnu at være ubeboede og ere ligefrem forvandlede til et Vildnis; men Krigen selv er i Virkeligheden hørt op. Vistnok bliver der af enkelte Personer udført fjendtlige Handlinger; men det er altid Folk, som ere interesserede i, at Krigen fortsættes, saaledes de, der have mistet alt, eller ere antagne som Lejetropper. Befolkningens store Masse — og til Dels ogsaa Høvdingerne — synes at længe efter Fred, da den er trængt bort fra Kysten, og for at faa Levnetsmidler, Salt og Opium allerede nu maa henvende sig til den nederlandske Regering. Under saadanne Forhold vilde det ikke være rigtigt at sætte de vundne Fordele paa Spil ved at foretage en hensynsløs Fremtrængen til det indre af Landet. Det maa snarere være vor Stræben ved en forsonlig Politik at vinde de endnu

ikke underkastede Indbyggere. Og dette har især været Formaalet for min Rejse. Jeg har ikke alene givet alle Embedsmænd i Atjeh de fornødne Instruktioner i saa Henseende, men ved en Kundgjørelse i samme Retning søgt at gjøre Indtryk saa vel paa Venner som paa Fjender. De enkelte Høvdinge ere blevne mig forestillede, der er udvexlet Flag, og de Høvdinge, som have sluttet sig til Nederlandene, ere blevne lønnede derfor. Endelig lægger jeg, særlig i disse Tider, da den muhamedanske Verden er kommen i stærkt Røre, megen Vægt paa, at der er givet Løfte om at gjenopbygge den ødelagte Moské „Missigit“. Fjendtlige Handlinger ville sikkerlig endnu komme for, men herimod er intet andet at gjøre end at være paa sin Post og at straffe strængt. Mærke de indfødte, at vi stadig have Magten, ville de efterhaanden indse, at det er fornuftigt at underkaste sig; men netop derfor er det uafviselig nødvendigt, at vor Troppemagt foreløbig ikke bliver formindsket; kun de Indretninger, der ere dannede med en større militær Operation for Øje, ville efterhaanden kunne opløses“.

I Generalguvernørens Skrivelse nævnes dernæst, hvorledes Atjeh i Fremtiden bedst vil kunne styres, og hvilke Afgifter man kan paalægge det; men disse Betragtninger fandt Ministeren det ikke rigtigt at forelægge Offentligheden.

Efter det ovenstaaende ere Udsigterne for den nederlandske Regering paa Sumatra altsaa meget gode, og den Tid synes at nærme sig, da hele den store Ø kommer i deres Eje. Riget Atjeh udgjør 800—1,000 □ Mile, og det nederlandske Østindien vil derved faa en meget vigtig Tilvækst. Efter Opgivelserne i „Almanach de Gotha“ have de nederlandske Besiddelser i Indien en Størrelse af 29,000 □ Mile og et Folketal af 24 Mill., d. v. s. et Fladerum, der er tre Gange saa stort som Frankrigs, og et Indbyggertal, der er større end Englands.

P. N. Nieuwenhuis.

Det indre Afrika. Bestyrelsen for det kongelige geografiske Selskab i London har i Juni Maaned udstedt en Rundskrivelse til Oprettelsen af et Fond, som skal bruges til en nærmere Undersøgelse af bestemte Egne i Afrika, og de tegnede Beløb have allerede naaet en ret klækkelig Størrelse, saa at man uden Tvivl i en ikke fjern Fremtid vil begynde at tage fat paa Arbejdet. Et Udvalg under Prindsen af Wales' Beskyttelse bestyrer „det afrikanske Undersøgelses-Fond“. Som man véd, stillede Kongen af Belgien sig ifjor i Spidsen for et Foretagende, hvis Maal var ved internationale Bestræbelser at knuse Slavehandelen og at aabne det indre Afrika for Omverdenen, og skjønt et Selskab, der staaer under Prindsen af Wales' Beskyttelse selvfølgelig ikke vil modarbejde, men kun af yderste Evne støtte Kongen af Belgiens store internationale Foretagende, synes det dog, som om Engleskmændene mene, at dette vil arbejde noget tungere, end engelsk Foretagelsesaand finder formaalstjenligt. Efter at man nemlig i Lovene for den paatænkte Virksomhed har udtalt „sin Sympathi og Beundring for Kongen af Belgiens oplyste Bestræbelser for at give Afrikarejser et nyt Stød fremad“, udtales der: „Ved at betragte Sagen fra dens praktiske Side, er det kgl. geografiske Selskabs Raad imidlertid kommet til den Mening, at Undersøgelsesrejser i Afrika lade sig gennemføre fyldigere af England, og at de dertil nødvendige Midler lettere og hurtigere blive bragte til Veje, naar Foretagendet betragtes som nationalt end som internationalt.“

For nogenlunde at kunne gjøre sig en Forestilling om Udgifterne ved afrikanske Rejseforetagender, har man støttet paa forskellige af den senere Tids rejsendes Erfaringer, udregnet, at en vel udrustet Expedition i Afrika kan rejse en dansk Mil for noget over et hundrede Kroner, naar det forudsættes, at Expeditionen vender tilbage til sit Udgangspunkt. At saadanne Beregninger kun kunne betragtes som kalkulatoriske, følger af Sagens Natur. Vi give neden for en Oversigt over de Rejser, som man har paatænkt at sætte i Gang, og henvisse angaaende Beliggenheden af de fleste af de i Oversigten nævnte Punkter til det i forrige Hefte over Stanleys og Camerons Rejseruter meddelte Kaart. Rejserne skulle omfatte to Længde- og fem Tværruter. Disse sid-